

Oponentský posudek diplomové práce Bc. Zuzany Janovské ***Konceptualizace života v českých populárních písních*** ***(Příspěvek ke studiu jazykového obrazu světa)***

Z. Janovská pro svou diplomovou práci zvolila téma, které je rozhodně zajímavé, a to jak z hlediska poznání kultury 60. let 20. stol., tak z pohledu teorie jazykového obrazu světa. Jde však zároveň o téma obtížné, neboť se v něm spojuje problematika výzkumu JOS jako takového, otázka specifik textů populárních písní (včetně vztahu textu a hudební složky; touto otázkou se však diplomová práce příliš nezabývá, což je však s ohledem na rozsah diplomové práce pochopitelné) a problém diachronní perspektivy a možností zkoumání JOS jiného období než současnosti. Problém diachronního pohledu na JOS by si v textu práce zasloužil větší pozornost, zejména by mělo být v práci uvedeno, zda je zkoumání zaměřeno na podobu JOS z doby vzniku písňových textů, nebo na podobu současnou, protože i JOS se proměňuje.

Teoretická část shrnuje základní poznatky o vymezení populární písně a jejích funkcí, o historii české populární hudby s důrazem na 60. léta 20. stol., představuje základní teoretický aparát kognitivní lingvistiky a teorie jazykového obrazu světa potřebný pro analýzu materiálu a základní údaje potřebné pro zkoumání JOS života. Oceňuji, že z výkladu je zřejmá snaha vybírat témata relevantní pro téma diplomové práce. Ke způsobu zpracování teoretické části (a zejména k práci s odbornou literaturou) mám však výhrady; některé pokládám za vážné. Z textu především dosti často není zřejmé, odkud jsou informace čerpány a kde jsou hranice přebíraných částí. Takto nejasná je prakticky celá kap. 3 (Vývoj české populární hudby ve 20. století, s. 19-25) a podobně též kap. 5.2. Kap. 5. 1. (s. 35-41) je v podstatě celá čerpána z jednoho zdroje. U některých informací by také bylo lepší zvolit primární zdroje; zejména výklad o představových schématech by bylo dobré čerpat přímo z práce Johnsonovy a více by mohly být využity i práce Bartmiňského pro výklady o JOS. V kognitivnělingvisticky orientované práci bych také očekávala, že významy lexémů živý, život, žít nebudou uvedeny jen jako výčet významů ze slovníků (srov. s. 43-46), ale že budou naznačeny i nějaké vztahy mezi jednotlivými významy. Pokud jde o deriváty těchto lexémů (s. 46-47), použité zdroje (SSJČ, PSJČ a SSČ) se mi neukázaly jako nejvhodnější, výsledky by bylo bývalo dobré nějak revidovat, popř. alespoň komentovat, neboť v přehledu se objevují slova, o jejichž užívání mám pochybnosti (např. živoplot, dožívovati (se), užívovati (se)), naopak nejsou zmíněny běžné výrazy typu živočich, živiny či živáček.

Pro analýzu autorka sestavila soubor téměř 100 písňových textů z 60. let 20. století. Soubor je dostatečně velký a orientaci v něm usnadňují přílohy. Autorka v úvodu práce uvádí, odkud texty čerpá, mohlo však být explicitněji uvedeno, jaká byla kritéria pro zařazení textu do analyzovaného souboru. Mohla být též doplněna zmínka o tom, jak je naloženo s texty přeloženými či adaptovanými z jiných jazyků, protože zejména u překladů lze očekávat, že se do nich může promítnout jazykový obraz zkoumaných jevů z jiných kultur.

Vlastní analýza se soustřeďuje především na metafory, a to v obvyklém členění na metafory strukturní, orientační a ontologické; volbu této struktury pokládám za dobrou. Analýza dobře ilustruje rozmanitost konceptualizací života ve zkoumaném materiálu, z hlediska výsledků jsou zajímavé především kap. 6.3 (Ontologické metafory života) a 6.4 (Život je příběh: kniha, divadlo). V části o strukturních metaforách 6.1.1 Život je doba (čas) bych však preferovala, kdyby byl výklad detailněji rozveden. Bylo by dobré doplnit něco o konceptualizaci času a provázat tuto podkapitolu s výkladem o představových schématech, zejména schématem cesty; některé případy (smrt jako odchod ze světa...aj.) uvedené v kap. 6.1.1 by bylo myslím vůbec

lepší vykládat spíše jako případy metafory život je cesta, popř. je vztáhnout k představovému schématu cesty (představové schéma cesty a metafora cesty se někdy i ztotožňují).

Základní struktura práce je logická, v některých částech však výklad mohl být lépe uspořádán (např. výklad o metafoře) a některé části mohly být více propojeny, popř. sdruženy (např. kapitola o funkcích písň vyjmenovává jisté funkce, ale dále v textu se objeví ještě funkce další; výklad o představových schématech mohl být více propojen s výkladem o metaforách, možná i ve výkladu o metaforách rozptýlen). Naopak bych více oddělila JOS interpretovaný na základě frazeologie atp. a JOS interpretovaný z textů písní – někdy není příliš jasné, které oblasti se výklad právě týká (srov. např. i formulace ze závěru “**Dětství** představuje v rámci JOS **nejšťastnější** období života...”, s. 90). V textu se občas objevují nepřilíš vhodné formulace (např. „Význam je vykládán jako prototypový způsob pojetí předmětu v lidské mysli”, s. 29; sdružovatelská funkce, s. 23; život pod vodou se nerovná pouze vegetaci (s. 47), ale jistě zahrnuje i živočichy atp.) či termíny, které nejsou blíže vymezeny (hudební rod, s. 22; konstrukty a scénáře na s. 34). Pravopisné nedostatky nejsou příliš časté.

I přes uvedené nedostatky práce splňuje požadavky kladené na práce diplomové, doporučuji ji k obhajobě. Navrhuji hodnocení dobře.

doc. PhDr. Lucie Saicová Římalová, Ph.D.